

BLUFBOEK

056

BOHUMIL HRABAL
Vita Nuova
1992Honderd hoogtepunten
uit de moderne literatuur.
Voor in uw boekenkast,
op recepties en bij vrienden.

Het leven van Bohumil Hrabal (1914-1997), door Milan Kundera tot 'de koning van de Praagse letteren' gekroond, werd voor een groot deel bepaald door de woelige geschiedenis van zijn land (oorlog, communistische dictatuur). Zelf hield hij zich het liefst afzijdig van die geschiedenis. Hrabal was de chroniqueur van 'het echte leven' zoals het zich voltrok aan gene zijde van de staatsideologie. Hij ging het absurde bestaan niet met ideologische wapens te lijf. Hij had iets beters: humor en liefde. Ter meerdere eer en glorie van het soevereine individu.

Tijdens en na de oorlog had hij verschillende nederige baantjes. Hij was stationschef, handelsreiziger, arbeider in de hoogovens, papierpletter bij een oudpapier-

handel en decorknecht bij een theatergezelschap. Al die ervaringen kwamen in gemythologiseerde vorm in zijn werk terecht. In die jaren werkte hij als een bezetene aan zijn eigenzinnige boeken.

Schrijven was overleven voor Hrabal. Het leeuwendeel van zijn werk is in de jaren vijftig en zestig ontstaan, maar in de hoogtijdagen van het socialistisch-realistische kunstideaal kreeg hij zijn dwarse proza aanvankelijk niet gepubliceerd. Pas in 1963, toen hij 49 was, beleefde hij met de bundel *Pareltjes op de bodem* zijn doorbraak.

Met een niet te beteugelen verteldrift blikt Hrabal in *Vita nuova* (in 2000 heruitgegeven als onderdeel van de autobiografische romantrilogie *Verschoven zelfportret*) terug op zijn jarenlange worsteling met het schrijverschap. Met verve maakt hij gebruik van een van de meest directe en overrompelende instrumenten van de schrijver: een

stem die tegen de lezer praat, en hem betovert met een stortvloed van woorden, gegoten in lange, meanderende zinnen zonder interpunctie.

Vita nuova drijft op Hrabals magnifieke vondst om een zelfportret te schrijven door de ogen van zijn vrouw. Een vrouw die onmiskenbaar van hem houdt, maar hem regelmatig vervloekt vanwege zijn buitensporige alcoholgebruik en zijn hoogdravende plannen om wereldkampioen schrijven te worden. Door zijn vrouw aan het woord te laten over 'die toekomstige schrijver van mij' heeft hij de volle speelruimte om zichzelf vol heerlijke zelfspot onbedaarlijk op de hak te nemen.

Hrabal en enkele van zijn kunstenaarsvrienden zien voor zichzelf een stralende toekomst in het verschiep liggen. Hoe meer ze gedronken hebben, hoe groter hun verwachtingen. Wacht maar, hun tijd zal weldra komen. Het zijn architecten van luchtkastelen. Ze

zien het al helemaal voor zich, maar blijven voornamelijk steken in hun grootse dromen.

Tegelijkertijd is dit een zelfportret waarin Hrabal diep in eigen vlees snijdt. Genadeloos legt hij zijn angsten en onzekerheden bloot. Hij toont zijn schaamtevolle zelfverloochening als hij de scherpe kantjes van zijn verhalen wegvijlt om aan de wensen van een uitgever tegemoet te komen. Als zijn vrouw hem aanbiedt kostwinner te worden om zijn schrijverschap mogelijk te maken, slaat hij haar aanbod af omdat hij, als puntje bij paaltje komt, niet de moed heeft om de verantwoordelijkheid voor zijn talent op zich te nemen. Zo hilarisch en meedogenloos hebben weinig schrijvers over zichzelf geschreven.

(Alle Lansu)

ONLINE

www.standaard.be/blufboek

Watou 2007

© Eric de Mildt

VOLIÈRE [II]

LUUK GRUWEZ

Zo tjokvol vogels zit mijn vader
dat hij zijn oren niet geloven kan
en amper plaats heeft voor zichzelf.
Het jubelt in hem vanjewelste.

Ooit liet een indringer hem op een kier.
Sindsdien is het een va-et-vient.
Ik voel de wind die door hem giert.
Er moet hem dringend iemand dichten

voordat men hem massaal besteelt.
De fladderaars of hooggeplaatsten:
hij wil hen geen moment meer kwijt,
voornamelijk die ene niet die steevast

beter zingt dan vliegt en denkt,
wanneer hij zingt, dat hij ook vliegt.
Er zitten grote gaten in mijn vader.
Ik ben het die hem dichten moet.

Uit: Allemansgek. Gedichten.
De Arbeiderspers, 2004.

Op het einde van het Watou-circuit sluit Luuk Gruwez zijn 'Volière'. Die verzen bevinden zich naast de kippenren en je hebt de indruk dat alle stemmen die te beluisteren waren op de diverse locaties, zich laten vangen via die taalvolière. Er zitten hooggestemden en fladderaars in die kooi en er

is vooral veel onrust. Soms wordt een kier geopend, er ontstaat een va-et-vient. Wellicht is die volière ook een metafoor voor poëzie, die je niet altijd even makkelijk kunt begrijpen, die je even ontsnapt. Om de gaten te dichten, moet je speculeren op hulp van buitenaf. Gruwez' vader doet een

beroep op zijn dichtende zoon. Die moet voor het efficiënte traliewerk zorgen.

Elke week bespreekt Gwy Mandelinck een gedicht en een beeldend werk van de Poëziesomer van Watou.

WATOU 2007

WATOU 2007: DRIE EURO KORTING !

Dankzij De Standaard en KBC betaalt u in ruil voor deze bon aan de kassa van De Poëziesomer 6 i.p.v. 9 euro voor uw toegang. De 27ste editie van Watou loopt van 1 juli tot en met 9 september, telkens van 14 tot 19 uur (11 tot 19 uur op zon- en feestdagen). Alle info vindt u op www.poeziesomerswatou.be.

PARTNERS VAN DE POEZIEZOMER De Standaard

